

УДК 339.9:341.65
DOI: 10.60022/3(5)-52S

Юринець Оксана Василівна

доктор економічних наук, професор
професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності
Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту,
Національний університет "Львівська політехніка", Україна
Yurynets Oksana
Doctor of Economic Sciences, Professor
Professor of the Department of Foreign Economic and Customs Activities
Institute of Economics and Management
Lviv Polytechnic National University, Ukraine
ORCID: 0000-0001-9698-2499

Мельник Ольга Григорівна

доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності
Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту,
Національний університет "Львівська політехніка", Україна
Melnyk Olga
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of the Department of Foreign Economic and Customs Activities,
Institute of Economics and Management
Lviv Polytechnic National University, Ukraine
ORCID: 0000-0001-8819-1910

Булатова Олена Валеріїна

доктор економічних наук, професор
професор кафедри міжнародних фінансів
НН інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Україна
Bulatova Olena
Doctor of Economic Sciences, Professor
Professor of the Department of International Finance,
Educational and Scientific Institute of International Relations
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)
ORCID: 0000-0001-7938-7874

ТРАНСФОРМАЦІЯ САНКЦІЙ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Анотація. *Грунтуючись на результатах критичного аналізу існуючих підходів визначення економічного впливу санкцій, визначено напрям і характер дій санкцій (торговельних, фінансових, персональних, військових, специфічних). Обґрунтовано, що поширення санкцій у сучасних умовах розвитку світового господарства створює нові виклики для розвитку міжнародного бізнесу, погіршує макроекономічні показники розвитку країн, сприяє поглибленню нерівності тощо.*

За результатами аналізу глобальної бази даних санкцій визначено характерні особливості трансформації санкцій у світовому господарстві за відповідними критеріями (ціль, характер застосування, охоплення, вплив), виявлено еволюцію типів санкцій (від інструментів широкої дії до більш вузького спектру). Визначено, що санкції не призводять до швидкої зміни політичного курсу країни, однак створюють накопичувальний негативний ефект для довгострокового розвитку (технологічне відставання, обмеження для модернізації виробництва та інноваційного розвитку, зниження продуктивності, відтік кваліфікованих кадрів). Обґрунтовано, що санкції значно менш



ефективні проти недемократичних режимів. Авторитарні режими здатні адаптуватися до санкційного тиску та використовувати його для мобілізації внутрішньої підтримки.

За результатами аналізу застосування санкції проти росії виявлено низку механізмів уникнення санкційних обмежень, що нівелюють ефективність санкційного режиму, запровадженого проти країни-агресора. Визначено, ускладнення світової архітектури санкцій посилює вимоги до санкційного комплаєнсу для міжнародного бізнесу, проведення відповідних розслідувань

Ключові слова: санкції, міжнародні норми, міжнародний бізнес, міжнародний консалтинг, офшор, ЄС, Україна.

THE TRANSFORMATION OF SANCTIONS IN THE CURRENT SYSTEM OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Abstract. Based on the results of a critical analysis of existing approaches to determining the economic impact of sanctions, the scope and nature of sanctions (trade, financial, personal, military, and specific) have been identified. It is argued that the proliferation of sanctions in the current context of global economic development creates new challenges for the development of international business, worsens macroeconomic indicators of countries' development, contributes to the deepening of inequality, and so on. The rapid increase in the use of economic coercion tools has resulted from a significant intensification of competition among states.

Based on the analysis of The Global Sanctions Data Base (GSDB) the characteristic features of the transformation of sanctions in the global economy were identified according to relevant criteria (purpose, nature of application, scope, impact), and the evolution of sanction types was revealed (from broad-based economic coercion tools to a narrower spectrum (sectoral nature, visa restrictions, specific individuals, etc.). It has been determined that sanctions do not lead to a rapid change in a country's political course; however, they create a cumulative negative effect that gradually weakens the country's economic potential and its capacity for long-term development (technological lag, constraints on production modernization and innovative development, declining productivity, and the outflow of skilled personnel).

It has been demonstrated that sanctions are significantly less effective against undemocratic regimes. Authoritarian regimes can adapt to sanctions pressure and using it to mobilize domestic support.

An analysis of the application of sanctions against Russia has revealed a number of mechanisms for circumventing sanctions restrictions that undermine the effectiveness of the sanctions regime imposed on the aggressor country: adaptation of foreign capital to the conditions of the aggressor's war economy, transit through third countries, shadow fleet, digital channels, and nominal ownership of real estate. It has been determined that the increasing complexity of the global sanctions' architecture intensifies the requirements for sanctions compliance for international businesses and the conduct of relevant investigations. To enhance the effectiveness of the sanctions imposed and prevent their evasion, it is necessary to synchronize the efforts of intelligence and financial authorities at the international level.

Keywords: sanctions, international norms, international business, international consulting, offshore, EU, Ukraine.

Постановка проблеми. Важливу роль у розвитку міжнародних відносинах відіграють економічні санкції, які все ширше застосовують країни щодо країн, які порушують міжнародні норми, і чий дії несуть загрозу безпековому розвитку та міжнародному порядку. Застосування інструментів економічного примусу призводить до складних та непередбачуваних наслідків. Враховуючи сучасне геополітичне середовище та наявні геоекономічні ризики, поширення санкцій у світовому господарстві створює нові виклики для розвитку існуючих глобальних ланцюгів, погіршення макроекономічних показників розвитку, поглиблення нерівності тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню економічного впливу санкцій присвячено роботи Дрезнера Д., Пейпа Р., Хафбауера Г., Шотта Дж., Елліот К., Чіка Е., Петер ван Б. [3-5, 9-10, 13] які доводять, що значна частина економічних санкцій не досягає своїх основних політичних цілей (зміна режиму, припинення воєнних дій, зміна зовнішньої політики держави-цілі тощо). Вплив санкцій оцінюється від 4% [13] до 40% [7], вирішальну роль у досягненні впливу відігравали не санкції, а військовий тиск або інші фактори. Сучасні реалії вплинули на формування більш широкого спектру впливу санкційний пакет), що поєднує інструменти як торговельного напрямку дії, так і інших (фінансові, персональні тощо), залежно від конкретних цілей заради досягнення яких запроваджуються

інструменти примусу.

Санкції обмежено впливають на поступки з боку країни-цілі, що свідчить більш про політичний, ніж про економічний тиск [5]. Мова йде про використання інструментів економічного примусу для досягнення геополітичних цілей. Пейп Р.[13], критично оцінюючи дослідження Хафбауера Г., Шотта Дж., Елліот К., які стверджували, що санкції є успішними приблизно у третині випадків [9], зазначає, що рівень успіху санкцій є значно меншим, а завищений результат є наслідком методологічних помилок. Стрімке поширення застосування інструментів економічного примусу у світі є свідченням суттєвого загострення конкуренції між державами.

Метою статті є визначення напрямку і характеру дії санкцій та виокремлення особливостей трансформації санкцій в сучасних умовах розвитку світового господарства.

Для досягнення цієї мети було застосовано як загальні наукові, так і спеціалізовані методи, а саме: методи аналізу, абстрагування та синтезу (при дослідженні напрямку і характеру дії санкцій відповідно до визначеної типології), методи класифікації та системного узагальнення (для виявлення складових трансформації санкцій), кейс – аналізу (при визначенні інструментів, застосування яких нівелює ефективність санкційного режиму). Під час дослідження динамічних змін, що визначають зміст трансформації санкцій, було застосовано комплексний підхід, який передбачає оцінку статистичних баз даних, контент-аналіз показників динаміки санкцій, їх охоплення та впливу, цільового спрямування.

Інформаційним джерелом проведення дослідження є глобальна база даних санкцій (The Global Sanctions Data Base, GSDB), аналітичні матеріали Державної служби фінансового моніторингу України, публікації з питань застосування санкцій.

Виклад основного матеріалу. За сучасних умов економічні санкції перетворюються на важливий інструмент впливу на політичні еліти. Санкції розрізняються за спрямованістю, механізмом впливу на економіку країни-цілі (табл.1). Економічний примус, традиційно, пов'язаний із торговельними обмеженнями, спрямовується на обмеження руху товарів та послуг (експортні санкції, імпортні санкції), повне припинення торговельних операцій (торгове ембарго).

Таблиця 1

Напрямок і характер дій санкцій

Санкції	Напрямок дії	Характер дії
торговельні	експортні санкції	обмеження на продаж товарів у країну-ціль
	імпортні санкції	обмеження на закупівлю товарів із країни-цілі
	торгове ембарго	припинення будь-яких торговельних операцій.
фінансові	обмеження використання активів	заморожування офіційних іноземних активів (резервів центробанків).
	обмеження доступу до міжнародних фінансових ринків та ринків капіталу	обмеження/заборона на надання кредитів, інвестицій у країну-ціль
	обмеження на здійснення міжнародних транзакцій	обмежений доступ до міжнародних платіжних систем
персональні	візові	обмеженні пересування
	фінансові	заморожування персональних підсанкційних активів
військові	торговельні обмеження щодо оборонної сфери	заборона на постачання зброї, боєприпасів, військової техніки, товарів «подвійного призначення»
специфічні	інші види обмеження	закриття повітряного простору, виключення з міжнародних організацій, відкликання дипломатичних представників, заборона наукової співпраці

Джерело: складено авторами

Після Другої світової війни застосування міжнародних економічних санкцій значно зросло як за масштабами, так і за частотою використання у порівнянні з першою половиною ХХ століття. Загострення геополітичної ситуації наприкінці ХХ-початку ХХІ ст. призвели до своєрідного «вибуху» у використанні санкцій як інструменту зовнішньої політики. На значне посилення застосування санкцій вплинули терористичні атаки 11 вересня; ядерна програма Іран; анексія Криму у 2014 році; повномасштабне вторгнення росії в Україну у 2022 році. Санкції 2022 року проти росії вивели загальну динаміку санкцій на історичний максимум.

Прискорення зростання використання санкцій у ХХІ ст., їх масштабність супроводжується еволюцією типів санкцій – від інструментів економічного примусу широкої дії до застосування більш вузького спектру (секторальний характер, візові обмеження, конкретні особи тощо). Незважаючи

на важливість багатостороннього механізму регулювання міжнародних економічних відносин, який забезпечують, передусім міжнародні інституції, переважна більшість санкцій у світі є односторонніми (із домінуючим впливом США, ЄС). За часів Холодної війни головною ціллю запровадження санкцій були територіальні суперечки, вплив на політичні режими, реалії сьогодення на перший план висунули цілі, які пов'язані із боротьбою із тероризмом, забезпечення демократичних принципів, прав людини тощо. Дослідження глобальної бази даних санкцій (The Global Sanctions Data Base, GSDB) [7], яка має кілька вимірів (типи санкцій, їх цілі, охоплення, вплив, односторонній чи багатосторонній характер застосування тощо) дозволяє визначити деякі принципові моменти, пов'язані із трансформацією санкцій у світовому господарстві, що відбулись протягом 1950-2023рр. (табл.2)

Таблиця 2

Трансформація санкцій у світовому господарстві

Критерій	Період	
	Друга половина XX ст. (холодна війна)	Кінець XX-XXI ст. (сучасність)
Ціль	територіальні суперечки, вплив на політичні режими,	боротьба із тероризмом, забезпечення демократичних принципів, прав людини
Характер застосування	Односторонній (переважно США)	Багатосторонній (ООН), односторонній (США, ЄС)
Охоплення	Широкий вплив (ембарго)	Звужений вплив (секторальні, фінансові, персональні санкції)
Вплив	Загальний із домінуванням торговельного тиску	Посилення фінансового тиску

Джерело: складено авторами за даними [7]

Сучасні санкції характеризуються високим рівнем міжнародної координації. Від початку вторгнення росії в Україну відбулася значна міжнародна координація (у першу чергу між США, Великою Британією, ЄС) щодо запровадження санкцій проти країни-агресора. Санкції проти рф стали одними з наймасштабніших в історії та охопили міжнародну торгівлю, фінансовий сектор, енергетику, транспорт, технології, персональні обмеження. Так, з початку повномасштабного вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року ЄС запровадив 20 пакетів масштабних санкцій проти країни-терориста. Цільові секторні санкції, які застосовує ЄС, охоплює обмежувальні заходи (експортний контроль, контроль імпорту, індивідуальні обмеження тощо) щодо найбільш важливих секторів економіки країни-агресора (військово-промисловий комплекс, енергетика та добувна промисловість, технології та телекомунікації, транспорт і логістика, фінансовий сектор та інші критично важливі сфери, пов'язані із технологіями, ринками збуту тощо), що дозволяє звужувати спроможність військового потенціалу росії для агресії проти України. Санкції охоплюють дипломатичні та візові обмеження, економічні обмеження, заморожування активів проти певних фізичних та юридичних осіб, у т.ч. засобів масової інформації тощо.

Станом на травень 2026 року за даними Єврокомісії санкціями охоплено понад 2,7 тисяч юридичних та фізичних осіб, по відношенню до яких діє замороження активів, обсяг яких перевищує 28 млрд.євро, а також візові заборони, заборони на подорожі територією ЄС, відсутність доступу до економічних ресурсів тощо [6]. Вплив міжнародних санкцій на економіку росії пов'язаний із наступним [8]. Санкції суттєво обмежили доступ рф до міжнародних фінансових ринків, іноземних інвестицій, західних технологій. Особливо сильний вплив мали фінансові санкції, замороження валютних резервів та відключення частини банків від системи SWIFT. Санкції спричинили структурну перебудову зовнішньої торгівлі росії. Після запровадження санкцій російська економіка зіткнулася зі скороченням імпорту високотехнологічної продукції, комплектуючих та обладнання. Це негативно вплинуло на промисловість, авіаційний сектор, автомобілебудування та технологічне виробництво. Через втрату європейських ринків країна була змушена переорієнтувати експорт енергоресурсів на азійські ринки, насамперед Китай та Індію, часто за нижчими цінами та з більшими логістичними витратами. Така переорієнтація посилює залежність росії від обмеженого кола торговельних партнерів, її економічну ізоляцію від розвинених економік.

Незважаючи на санкційний тиск, економіка росії продемонструвала певну короткострокову стійкість завдяки високим доходам від експорту енергоресурсів у перші періоди після введення санкцій, державному втручання та валютному контролю. Санкції не призвели до швидкої зміни політичного курсу росії, однак вони створюють накопичувальний негативний ефект, який поступово послаблює економічний потенціал та її можливості для довгострокового розвитку. У довгостроковій перспективі санкції посилять технологічне відставання росії, оскільки економічні санкції ускладнюють

модернізацію виробництва, інноваційний розвиток, що призведе до поступового уповільнення економічного зростання, зниження продуктивності, відтоку кваліфікованих кадрів тощо.

Вирішальну роль у посиленні тиску відіграє військова сила (або загроза її застосування), а не економічний примус, оскільки застосування санкції часто використовується одночасно із військовими діями. Причинами того, що економічний тиск не часто призводить до політичних поступок, Пейп Р. називає [13]: націоналістичні настрої, які посилюються у країні-цілі (населення звинувачує іноземні держави у своїх бідах, а не власний уряд, що зміцнює режим); достатнє ресурсне забезпечення країни-цілі (наявні можливості для адаптації, які дозволяють заміщувати імпорт, перерозподіляти ресурси на користь лояльних груп, що разом із наявним державним репресивним апаратом, який, як правило, представлений у країні цілі, дозволяє використовувати внутрішні репресії для контролю населення); наявність у країні, проти якої застосовуються економічний примус, життєво важливих для неї цілей (територіальна цілісність, безпека тощо), заради яких населення країни погоджується терпіти економічні збитки, а уряд не йде на відповідні поступки. Існуючі практики в авторитарних країнах доводять, що політичні еліти, які контролюють перерозподіл ресурсів, отримують економічні вигоди від воєнних дій. Подібна рентоорієнтованість сприяє посиленню контролю диктаторів за ресурсами (а звідси дефіцит і чорні ринки), що допомагає їм підкуповувати свою лояльну еліту навіть в умовах примусу та ізоляції.

Санкції значно менш ефективні проти недемократичних режимів. Авторитарні режими здатні адаптуватися до санкційного тиску та використовувати його для мобілізації внутрішньої підтримки. Авторитарні уряди можуть перекидати економічні втрати на населення, зберігаючи політичну стабільність і контроль над елітами. Еліти, фактично, контролюють настрої населення країни, на яке безпосередньо перерозподіляється тягар економічного примусу, застосування якого передбачалось посилять вплив на зміну курсу держави-цілі [5]. Коли санкції завдають шкоди економіці країни із демократичними засадами розвитку, лідер демократії змушений реагувати на невдоволення і частіше йде на поступки. Із огляду на це політична ефективність санкцій є дискусійною, у багатьох випадках санкції не призводять до бажаних політичних результатів – зміни політичної поведінки чи режиму країни-цілі. Більше того, санкції можуть спричинити погіршення ситуації з правами людини та посилення політичних репресій, оскільки уряди країн-цілей часто реагують посиленням контролю та тиску на пересічне населення. Відтак, сам по собі економічний тиск майже ніколи не досягає мети, критично важливим для досягнення ефективності санкцій є тип політичного режиму країни-цілі. Санкції працюють не просто через створення економічних труднощів, а через механізм створення політичних витрат для правлячої еліти [10]. Таким чином, застосування широких санкцій для недемократичних режимів санкції можуть мати контрпродуктивний характер. Застосування точкових (таргетованих) санкцій проти вузької групи осіб може суттєво вплинути на вразливість еліт, від яких залежить виживання та утримання влади лідером.

Досвід росії демонструє, що тривалі санкції можуть змінювати структуру економіки, стимулювати пошук альтернативних ринків і механізмів обходу обмежень, але водночас посилюють економічну ізоляцію та технологічне відставання. Актуальні дослідження [1] та розслідування [2] дозволили виявити низку прецедентів, що нівелюють ефективність санкційного режиму, запровадженого проти країни-агресора.

Адаптація іноземного капіталу до умов воєнної економіки агресора. Аналіз фінансової звітності російської «дочки» Raiffeisen Bank International (RBI) [2] свідчить про глибоку інтеграцію іноземних фінансових інституцій у російську фіскальну систему. Суттєве зростання податкових відрахувань до російського бюджету (у чотири рази порівняно з довоєнним періодом) підтверджує, що іноземні банки стають вагомим джерелом фінансування військових видатків держави-агресора, попри публічні декларації про наміри виходу з ринку. Домінування прибутку від російських операцій у структурі загального чистого доходу групи RBI (понад 50%) створює конфлікт між корпоративною етикою та економічною доцільністю. Це свідчить про недостатню ефективність механізмів внутрішнього комплаєнсу в умовах, коли фінансові вигоди від діяльності на ринку агресора переважають репутаційні ризики. Важливим моментом стало те, що відмова Raiffeisenbank від сумнівних угод відбулася, на жаль, не внаслідок внутрішньої політики доброчесності, а під прямим тиском Міністерства фінансів США та загрозою вторинних санкцій. Це підкреслює вирішальну роль регуляторних органів західних країн (зокрема санкційних офісів) у запобіганні тіньовим фінансовим операціям, враховуючи наявні практики, що свідчать про пріоритетність зовнішнього політичного тиску над саморегуляцією. Кейс зі спробою придбання акцій компанії Strabag SE через складну мережу посередників демонструє еволюцію схем розблокування активів підсанкційних осіб. Використання дивідендів як інструменту репатріації капіталу вказує на пошук юридичних латентних механізмів обходу санкційних обмежень у міжнародному праві.

Транзит через треті країни. Торгівля через посередників забезпечує постачання обмежених компонентів західного виробництва до російського військово-промислового комплексу та енергетичного сектору. Центральна Азія та Південний Кавказ стали головними хабами для ввезення підсанкційної електроніки та товарів подвійного призначення [12,15]. Незважаючи на запроваджені санкції, зокрема на постачання електронних компонентів до Росії, російські постачальники мікроелектроніки мають доступ до імпорتنих чіпів, які використовуються у російському виробництві зброї. Західні чіпи з США, країн ЄС потрапляють до росії через треті країни, які не запровадили обмежень.

Задля запобігання економічним санкціям росія активно використовує схеми, які пов'язані із *тіншовим флотом* [14], а саме, приховування інформації, що стосується кінцевого бенефіціара та пункту призначення вантажу, використання швидкої зміни прапора судна

Цифрові канали. Росія активно використовує віртуальні активи для проведення транскордонних платежів, які важче відстежити традиційним фінансовим регуляторам [11]. Транзакції із криптовалютами залишаються стійкими інструментами для транскордонної торгівлі росії, що підкреслює обмеження традиційних санкцій у децентралізованому світі. Поява таких інновацій, як цифрові векселі, що стають інструментами забезпечення, які можна обміняти на готівку через Telegram-ботів або у спеціалізованих фінансових офісах, свідчить про подальший розвиток нових шляхів подолання блокування.

«Номінальне володіння» нерухомістю, що передбачає передачу номінального права власності на елітну нерухомість членам сім'ї, які не перебувають під санкціями, або підконтрольним офшорним компаніям, що дозволяє продовжувати отримувати дохід від оренди чи продажу цих об'єктів.

Зазначені прецеденти не вичерпують повного переліку наявних механізмів нівелювання санкційних режимів, а відтак, подальших досліджень потребують як самі механізми обходу санкцій, так і оцінка їх впливу на соціально-економічний розвиток.

Суттєве ускладнення світової архітектури санкцій (особливо після початку військової агресії рф) посилили вимоги й до консалтингових компаній, які безпосередньо забезпечують санкційний комплаєнс для міжнародного бізнесу (перевірка підсанкційних клієнтів, постачальників, кінцевих бенефіціарів, транзакцій за міжнародними базами даних та існуючими реєстрами). Ідентифікація клієнтів, їх належна перевірка – стали важливим аспектом управління ризиками, дотримання нормативних вимог, у тому числі для забезпечення дотримання правил боротьби з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму, дотримання санкційного режиму тощо. Транзит через треті країни, що нівелює результативність запровадженого санкційного режиму, вимагає проведення відповідних розслідувань (форензик), що дозволяють відслідковувати рух товарів/ технологій подвійного призначення.

Висновки та перспективні напрямки подальших досліджень. У сучасному світі санкції є важливим механізмом економічного та політичного впливу у міжнародних відносинах. Ефективність санкцій значною мірою залежить від їхньої координації між країнами, масштабу міжнародної підтримки та здатності обмежити можливість переорієнтації торгівлі на треті країни.

Запроваджені санкції у відповідь на воєнну агресію росії проти України, у першу чергу, передбачають застосування інструментів, що призводять до суттєвих економічних збитків рф (вплив на ВВП, скорочення інвестицій, споживання, обмеження зовнішньої торгівлі, притоку іноземного капіталу в економіку країни-агресора), що уповільнює економічний розвиток країни у довгостроковій перспективі. Окрім економічного впливу запровадження санкцій має й суттєвий соціальний вплив, оскільки поглиблюється нерівність доходів, погіршується рівень життя, доступ до якісних послуг тощо.

Заблоковані активи російських високопосадовців та бізнесменів, залишаються об'єктом активних маніпуляцій. Для запобігання їх розблокуванню необхідна синхронізація зусиль розвідувальних та фінансових органів на міжнародному рівні, оскільки агресор активно використовує нерішучість політичних еліт Заходу для повернення доступу до валютних резервів. Подібні прецеденти, що свідчать про наявність вузьких місць у застосуванні санкційного режиму, вимагають запровадження більш жорстких механізмів конфіскації активів на користь відновлення України; синхронізації санкційних списків між країнами, активізацію обміну даними між країнами коаліції та проведення спільних розслідувань; поширення ембарго та ширше охоплення товарних кодів, посилення експортного контролю та перегляд правил щодо критично важливих компонентів; запровадження санкцій на компанії-посередники; посилення моніторингу блокчейн-інфраструктури в режимі реального часу тощо.

Література

1. Державна служба фінансового моніторингу України (2025) *Ризики та загрози легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму в умовах військової агресії російської федерації*. Київ: ДСФМУ.
2. Економічна правда (2024) *Raiffeisenbank допомагав пугінському олігарху вивести бізнес*

з-під санкцій. Як не дати Росії розблокувати активи. Доступно за посиланням: <https://epravda.com.ua/publications/2024/05/21/713946/> [дата звернення: 08 квітня 2026].

3. Bergeijk, P.A.G. van (ed.) (2021) *Research Handbook on Economic Sanctions*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

4. Chick, E. (2025) *The role of economic sanctions in shaping international trade relationships case study: Russia*. Available at: <https://doi.org/10.25776/ptav-ha86> (accessed April 08, 2026).

5. Drezner, D.W. (2003). The Hidden Hand of Economic Coercion. *International Organization*, 57(3), pp.643–659. doi:<https://doi.org/10.1017/s0020818303573052>

6. European Commission (n.d.) *Sanctions against individuals, companies and organisations*. Available at:https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-sanctions-against-russia-following-invasion-ukraine/sanctions-against-individuals-companies-and-organisations_en (accessed April 08, 2026).

7. Felbermayr, G., Kirilakha, A., Syropoulos, C., Yalcin, E. and Yotov, Y.V. (2020) The global sanctions data base, *European Economic Review*, 129. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2020.103561>

8. Gutmann, J., Neuenkirch, M. and Neumeier, F. (2023) How Sanctions Work – And Which Goals They Fail to Achieve, *EconPol Forum*, 24(3), pp. 07–11.

9. Hufbauer, G.C., Schott, J.J., Elliott, K.A. and Oegg, B. (2009). *Economic sanctions reconsidered*. Washington, Dc Peterson Institute For International Economics.

10. Lektzian D. (2007). An Institutional Theory of Sanctions Onset and Success. *Journal of Conflict Resolution*, 51(6), pp.848–871. Available at: <http://www.jstor.org/stable/27638583>. (accessed April 08, 2026).

11. Makogon S.(2026). *How Crypto Funds Russia's War*. CEPA. Available at: <https://cepa.org/article/how-crypto-funds-russias-war/> (accessed April 08, 2026).

12. Mykhailenko D.(2026). *Moscow's Electronics Exhibition Exposed as Global Hub for Illegal Microchip Pipeline*. UNITED24 Media. Available at: <https://united24media.com/latest-news/moscows-electronics-exhibition-exposed-as-global-hub-for-illegal-microchip-pipeline-18104> (accessed April 15, 2026).

13. Pape, R.A. (1997). Why Economic Sanctions Do Not Work. *International Security*, 22 (2).pp.90-136 Available at: [https://web.stanford.edu/class/ips216/Readings/pape_97%20\(jstor\).pdf](https://web.stanford.edu/class/ips216/Readings/pape_97%20(jstor).pdf). (accessed April 08, 2026).

14. Rodgers L. Aris, S., Appleby, J., Kondratieva, K. and Rininsland, A. (2026) *How the shadow fleet is capitalising on the chaos of war*. Financial Times. Available at: <https://ig.ft.com/shadow-fleet/> (accessed April 08, 2026).

15. Yurchenko, A. (2025). *Investigation: We tried to buy American chips as a Russian defense manufacturer — and it worked*. The Kyiv Independent. Available at: https://kyivindependent.com/investigation-we-tried-to-buy-american-chips-as-a-russian-defense-manufacturer-heres-why-its-possible/?fbclid=IwY2xjawI81OJleHRuA2F1bQIxMAABHXLwpDdRr02Rbbz2rctpOndjpOAr6mzW652eBzJ9KG3BJ6VHcH-eOffP4A_aem_xVTt04rGo994qVjb234EQ (accessed April 08, 2026).

References

1. Derzhavna sluzhba finansovoho monitorynhu Ukrainy (2025). Ryzyky ta zahrozy lehalizatsii (vydmyvannia) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvannia teroryzmu v umovakh viiskovoi ahresii rosiiskoi federatsii [Risks and threats of legalization (laundering) of proceeds of crime, terrorist financing in the context of military aggression of the russian federation]. Kyiv: DSFMU.

2. Ekonomichna Pravda (2024). Raiffeisenbank dopomahav putinskomu oliharkhu vyvesty biznes z-pid sanktsii. Yak ne daty Rosii rozblokovaty aktyvy [Raiffeisenbank helped Putin's oligarch remove business from sanctions. How to prevent Russia from unlocking assets]. Available at: <https://epravda.com.ua/publications/2024/05/21/713946/> (accessed April 08, 2026).

3. Bergeijk, P.A.G. van (ed.) (2021) *Research Handbook on Economic Sanctions*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

4. Chick, E. (2025) *The role of economic sanctions in shaping international trade relationships case study: Russia*. Available at: <https://doi.org/10.25776/ptav-ha86> (accessed April 08, 2026).

5. Drezner, D.W. (2003). The Hidden Hand of Economic Coercion. *International Organization*, 57(3), pp.643–659. doi:<https://doi.org/10.1017/s0020818303573052> (accessed April 08, 2026).

6. European Commission (n.d.) *Sanctions against individuals, companies and organisations*. Available at:https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-sanctions-against-russia-following-invasion-ukraine/sanctions-against-individuals-companies-and-organisations_en (accessed April 08, 2026).

7. Felbermayr, G., Kirilakha, A., Syropoulos, C., Yalcin, E. and Yotov, Y.V. (2020) The global sanctions data base, *European Economic Review*, 129. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2020.103561>

8. Gutmann, J., Neuenkirch, M. and Neumeier, F. (2023) How Sanctions Work – And Which Goals They Fail to Achieve, *EconPol Forum*, 24(3), pp. 07–11.

9. Hufbauer, G.C., Schott, J.J., Elliott, K.A. and Oegg, B. (2009). *Economic sanctions reconsidered*. Washington, Dc Peterson Institute For International Economics.
10. Lektzian D. (2007). An Institutional Theory of Sanctions Onset and Success. *Journal of Conflict Resolution*, 51(6), pp.848–871. Available at: <http://www.jstor.org/stable/27638583> (accessed April 08, 2026).
11. Makogon S.(2026). *How Crypto Funds Russia's War*. CEPA. Available at: <https://cepa.org/article/how-crypto-funds-russias-war/>(accessed April 08, 2026).
12. Mykhailenko D.(2026). *Moscow's Electronics Exhibition Exposed as Global Hub for Illegal Microchip Pipeline*. UNITED24 Media. Available at: <https://united24media.com/latest-news/moscows-electronics-exhibition-exposed-as-global-hub-for-illegal-microchip-pipeline-18104> (accessed April 08, 2026).
13. Pape, R.A. (1997). Why Economic Sanctions Do Not Work. *International Security*, 22 (2).pp.90-136 Available at: [https://web.stanford.edu/class/ips216/Readings/pape_97%20\(jstor\).pdf](https://web.stanford.edu/class/ips216/Readings/pape_97%20(jstor).pdf). (accessed April 08, 2026).
14. Rodgers L. Aris, S., Appleby, J., Kondratieva, K. and Rininsland, A. (2026) *How the shadow fleet is capitalising on the chaos of war*. Financial Times. Available at: <https://ig.ft.com/shadow-fleet/>(accessed April 08, 2026).
15. Yurchenko, A.(2025). *Investigation: We tried to buy American chips as a Russian defense manufacturer — and it worked*. The Kyiv Independent. Available at: https://kyivindependent.com/investigation-we-tried-to-buy-american-chips-as-a-russian-defense-manufacturer-heres-why-its-possible/?fbclid=IwY2xjawI81OJleHRuA2FlbQIxMAABHXLwpDdRro2Rbbz2rctpOndjpOAr6mzW652eBzJ9KG3BJ6VHcH-eOffP4A_aem_xVTt04rGo994qVjb234EQ (accessed April 08, 2026).

Отримано: 09.04.2026

Прийнято до публікації: 10.05.2026

Опубліковано: 15.05.2026